

Med anledning av Myndigheten för arbetsmiljökunskaps (Mynaks) återrapportering av uppdrag i regleringsbrev 2020 "Utbildningssituationen för läkare som arbetar inom företagshälsovården – utredning och möjliga lösningar"

Vi kan konstatera att utredningen som Mynak har genomfört med anledning av regeringsuppdraget att "lösa utbildningssituationen för läkare inom företagshälsovården" på sitt sätt lämnar ett bidrag i frågan genom att ånyo klargöra problematiken runt läkares specialisering inom företagshälsovården.

Företagshälsovården är en viktig pusselbit när det gäller att stötta företag och organisationer att skapa hälsosamma, säkra och väl fungerande arbetsplatser. Som regeringen konstaterar i den nyligen presenterade arbetsmiljöstrategin är det en förutsättning för att företagshälsovården ska kunna hålla en hög kvalitet att en god kompetensförsörjning finns att tillgå. Kunskapen om kopplingen mellan arbetsmiljö och hälsa är grundläggande för att förebygga ohälsa och främja hälsa i arbetet. Kompetensen behövs för att bygga ett hållbart och robust arbetsliv för ett framgångsrikt Sverige.

Den krisartade utbildningssituationen för läkare med specialisering inom arbetsmiljö och hälsa har under lång tid uppmärksammats och blivit mer och mer ohållbar. Vi mottog därför med glädje och hoppfullhet regeringens initiativ med direktiv till Myndigheten för arbetsmiljökunskap att ansvara för att utreda och föreslå en konstruktiv och långsiktig lösning på frågan.

Efter ett flertal utredningar inom detta område vet vi alla som är insatta i problematiken, såväl arbetsmarknadens parter, berörda myndigheter, politiker med flera att den grundläggande problematiken handlar om att tillse att läkarna har möjlighet att tillgodogöra sin specialisering på ett ekonomiskt och administrativt effektivt sätt där någon form av offentligt ansvar ingår (liksom vid alla andra läkarspecialiteter).

Läkare som arbetar inom företagshälsovården är anställda i verksamheter som helt finansieras av arbetsgivarna, såväl de privata som offentliga, men har trots det ett samhällsuppdrag och har en kompetens som arbetsgivarna är helt beroende av för att uppfylla sina skyldigheter enligt såväl arbetsmiljölagen, förordningar och kollektivavtal.

Efter att tagit del av utredningen som enligt uppdraget skulle "lösa utbildningssituationen för läkare inom företagshälsovården" kan vi konstatera att Myndigheten har tolkat sitt uppdrag smalare än vad vi parter hade hoppats på. De slutsatser som utredningen presenterar anser vi inte kommer att bidra till att lösa den situation som utredningen var tänkt att lösa.

Myndighetens arbete med utredningen har bedrivits i samarbete med en expertgrupp. Till utredningen har också funnits en referensgrupp bestående av arbetsmarknadens parter, Socialstyrelsen, AMM-klinikerna och ett antal bransch- och intresseorganisationer. Referensgruppen har under utredningens gång beretts möjligheter att lämna synpunkter på själva utredningen. Under arbetets gång har referensgruppen upprepade gånger påtalat att vi anser att Myndigheten inte beaktat de frågor som vi ansett vara av högsta prioritet för utredningen, nämligen ett ansvarigt/samordnande organ samt finansiering.

Resultatet av utredningen är en sammanfattning av läget kring "utbildningssituationen för läkare som arbetar inom företagshälsovården" som visar på området komplexitet och den komplexa verklighet

som läkare inom företagshälsovården arbetar. Givet områdets komplexitet så krävs det en djup kunskap om området för att dra rätt slutsatser av materialet och med det som grund dra rätt slutsatser kring vilka åtgärder som behövs för att "lösa utbildningssituationen för läkare inom företagshälsovården".

I det missiv som formulerats av Myndigheten kan vi konstatera att det som föreslås redan finns och är en del av läkarnas ordinarie kompetensutveckling. Fristående kurser och nationella nätverk, det är ett komplement till läkarnas ST-utbildning i Arbetsmedicin idag. Ett introduktionsutbildningsprogram är bra och har diskuterats länge, men det behöver finansieras och administreras precis som tidigare när Arbetslivsinstitutet ansvarade för företagsläkarutbildningen. En viktig fråga i sammanhanget och som initialt fanns med i uppdraget var just frågan om finansiering av utbildningsalternativen. Tyvärr kan vi konstatera att Myndigheten inte har presenterat några slutsatser eller förslag i utredningen angående denna helt fundamentala fråga. Dessvärre måste vi därför konstatera att denna utredning blir ytterligare ett bidrag till mängden utredningar där problemet påtalas men de huvudsakliga knäckfrågorna inte berörs. Vi anser därför att Myndighetens förslag inte kommer att bidra till försörjningen av specialistutbildade läkare inom kunskapsområdet, detta i en redan akut försörjningssituation.

Med utgångspunkt från diskussionerna i referensgruppen kan vi konstatera att flertalet av oss i referensgruppen har tolkat uppdraget på ett annat sätt än vad Mynak har gjort. Enligt vår mening har Mynak inte fullföljt sitt uppdrag att "lösa utbildningssituationen för läkare inom företagshälsovården".

I utredningen om Företagshälsovårdens kompetensförsörjning som gjordes av Mynak 2019 pekas det ut fler yrkesgrupper där det råder brist, däribland arbetsmiljöingenjörer med universitetsutbildning. Vi har därför med glädje sett det framgångsrika arbete som bedrivits från Myndighetens sida för att skapa en samordning av utbildningarna i landet och det arbete som bedrivits för att tillgängliggöra fler utbildningsplatser. Tyvärr har vi nåtts av besked att Myndigheten har valt att ändra inriktning på arbetet, där den samordning Myndigheten bidragit med avslutas, och att ännu olösta frågor inte kommer att hanteras. Detta innebär i praktiken att den bristande kompetensförsörjningen även i detta fall kommer att kvarstå.

Förutom högskoleutbildade strategiskt inriktade arbetsmiljöingenjörer finns också ett behov av utbildning för praktiskt inriktade experter inom arbetsmiljöområdet. För att fylla detta behov har det på några ställen i landet startats YH-utbildningar. Idag finns inga fastställda läroplaner etc. för utbildningar inom yrkeshögskolan inom detta område, vi ser således ett behov av kvalitetssäkring och samordning även för dessa utbildningar.

Vi anser att regeringen skyndsamt bör ge lämplig myndighet/myndigheter ett tydligt uppdrag att ansvara för och samordna insatserna för utbildningen av arbetsmiljöingenjörer respektive för läkares specialiseringstjänstgöring i Arbetsmedicin och att denna myndighet/myndigheter tillförs de resurser som krävs för uppdraget.

Carina Lindfelt
Avd. chef
Arbetsmarknad

Svenskt Näringsliv

Malin Wreder
Enhetschef
Enheten för välfärd,
utbildning och
arbetsmarknad

LO

Tomas Björck
Sekt.chef
Avd. för
arbetsgivarpolitik

Sveriges
Kommuner och
Regioner

Peter Munck af Rosenschöld
VD

Sveriges Företagshälsor